

Kırgız Türkçesi Grameri

Kasapođlu Çengel, Hülya: *Kırgız Türkçesi Grameri Ses ve Şekil Bilgisi*, Akçağ/700, Ankara, 2005, 424 s, ISBN 975-338-687-7.

Türkiye’de çağdaş Türk yazı dilleri alanında son yıllarda yapılan çalışmaların sayısında büyük bir artış olduğu görölmektedir. Bu çalışmalardan birisi de Prof. Dr. Hülya Kasapođlu Çengel’in yazdığı Kırgız Türkçesi Grameri’dir.

Çalışmada, Kırgız edebî dili esas alınmakla birlikte konuşma diline ait özelliklere de yer verilmiş; ayrıca, ihtiyaç duyulan bazı bölümlerde Kırgız Türkçesinin diyalektlerindeki örneklere de başvurulmuştur.

Kitap, Giriş, İnceleme, Metin ve Aktarma, Dizin olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın yöntemi ve malzemesi, Kırgız Türkleri, dil, alfabe, imlâ hakkında bilgiler yer almaktadır.

İnceleme, ses ve şekil bilgisini içermektedir. Ses bilgisi bölümünde Kırgız Türkçesinin ünlü ve ünsüzleri tanıtıldıktan sonra ses özellikleri ve olayları incelenmiştir. Şekil bilgisi bölümünde kelime yapımında kullanılan ekler örneklerle açıklanmıştır. İsim bahsinde çokluk, iyelik, hâl ekleri ve isimlerde bildirme yer almış; sıfat, zarf ve zamirlerden sonra fiil bahsine geçilmiştir. Bu bölümde şahıs ekleri, kipler, tasvir fiilleri, sıfat-fiiller ve zarf-fiiller incelenmiş ve son olarak bağlaç, edat ve ünlemlere yer verilmiştir.

İnceleme bölümünün ardından Metin ve Aktarma gelmektedir. Bu bölümde seçkin Kırgız şair ve yazarlarından (Çıngız Aytmatov, Tölögön Kasımbekov, Kasım Tınıstanov, Aalı Tokombayev, Keñeş Cusupov, Süyünbay Eraliyev) metinler ve bu metinlerin Türkiye Türkçesine aktarmaları yer almaktadır.

Çalışma, Kırgızca Ek Dizini ve Kırgızca Gramer Terimleri Dizini ile sona ermektedir.

Türkiye’de çağdaş Türk yazı dilleri alanında son yıllarda yapılan yayınlar gözden geçirildiğinde, Prof. Dr. Hülya Kasapođlu Çengel’in bu çalışmasının alanındaki ilk örneklerden biri olduğu görülür. Eser, Kırgız Türkçesinin ses ve şekil bilgisini derli toplu ve ayrıntılı şekilde vermektedir. Kırgız Türkçesi Grameri sadece Türkoloji çevrelerinin değil; Kırgız Türkçesini öğrenmek isteyenlerin de başvuru kaynaklarından biri niteliğindedir.

Arş. Gör. Cemile KINACI